

Vad hände med kungens skattekista?

En vinterdag far två slädar över isen, från Hammarshus till Kristianstad. I den ena släden sitter landssekreteraren Hans Skrivare och hans fästmö Anne. I den andra släden finns en kunglig kista med de skatter som betalats in till kungen.

Hans Skrivare och Anne kommer fram till Kristianstad, men den andra släden, med kusk och skattkista, försvinner spårlöst.

Kort därefter dör Hans Skrivare. Det börjar gå rykten om att Anne och hennes bror stulit skatten och sänkt kistan och släden i sjön. Anne och hennes bror blir åtalade. De förhörs av rådet, men inget kan bevisas, och de släpps fria.

Flera år senare köper fiskaren Hans Fiskare ett tvåvåningshus av sten i Kristianstad. Hur kan en enkel fiskare ha råd med detta? Hans köper även en lägenhet åt sig och sin fru för 300 silverdaler - en förmögenhet!

Fiskaren tar sig namnet Drewes, som betyder dragg.
Vad kan Hans ha fått på kroken?

Dragg - ett redskap som används för att ta upp föremål ur sjöar och hav, en lång stång med krokar i änden.

4-6 personer

Stöld av ett par byxor

Marianne Nilsson, som bor i Hytterna, upptäcker att någon stulit ett par blåa byxor ur hennes kista. Senare upptäcker hon byxorna på en man vid namn Olof Möller. Marianne stämmer Olof inför rådet.

Olof kan inte neka till stölden. Han hade ju de stulna byxorna på sig! Inför rådet ber han om nåd. Hans mor är gammal och sjuk och själv har han fallandesjukan (epilepsi).

Rådet dömer honom till att hängas i galgen. Att hans mor är sjuk ger ingen anledning till nåd. Och fallandesjukan visar att Olof är hemsökt av djävulen!

Olof hängs i galgen på Torget.

Hytterna – De som inte hade råd att bygga sig ett hus inne i den nya staden Kristianstad, byggde istället tillfälliga ”hytter” strax utanför staden). Invånarna i Hytterna var länge många fler än invånarna i Kristianstad.

Epilepsi – plötsliga kramattacker. Kan bero på skador i hjärnan eller påfrestningar på hjärnan. Epilepsi har i äldre tider ibland förklarats som en gudomlig sjukdom, ibland som att djävulen tagit boning i den sjuke.

3-4 personer

Mäster Olofs hatt

Olof Madsen är kyrkans byggmästare, och han tycker själv att han är lite finare än andra. Detta markerar han genom att bära hatt. Alla andra bär huvor. Olof Madsens sätt retar många, inte minst Steffen Jespersen. Steffen är en stor ölrickare och slagskämpe.

En dag kommer Steffen på besök till mäster Olof. De pratar och dricker öl. Vid avskedet tar Steffen oförmärkt Olofs hatt med sig.

När sedan Olof ska gå till kyrkobygget upptäcker han, istället för sin hatt, Steffens huva. Han skickar sin piga för att hämta hatten, men pigan möter bara Steffens hustru, som intygar att hon inte sett sin man med en hatt. Och Steffen har just ridit iväg till Blekinge.

Mäster Olof får nu gå runt med huva istället. En ny hatt kostar alldeles för mycket!

4 personer

Förvisning och straffarbete på båt

Fånge Rasmus Pedersen, från Vä, förs inför tinget. Han har överfallit sina föräldrar i deras hus, dragit värja, huggit sin mor med den och sedan slagit ut fönstren.

Rasmus erkänner.

Tinget anser att brottet är så grovt att Rasmus måste bestaffas. Han döms till förvisning ur staden i två år, samt att han måste ta tjänst hos det nybildade danska Ostindiska kompaniet. Kompaniet ska segla med sin första båt till Ostindien.

Det danska Ostindiska kompaniet bildades 1616. De hade svårt att få ihop båtsmän till den första farofylla färden 1618, till Indien.

3-4 personer

Stulna lamm, men ingen tjuv

Bonden Hans Bengtsen upptäcker att fyra av hans lamm försvunnit.

Bonden Hans åker till Hytterna och hittar tre av lammen hos fruarna Eline Anders Lars och Margrete Nils Thidemans. Han får reda på att även Anna Iver Kristenssens nyss köpt ett lamm. Lammet är redan slaktat, men Anna har kvar skinnet, och Hans ser att det kommer från hans lamm.

Hans Bengtsen stämmer kvinnorna, men då de träffas vid tinget och kvinnorna förhörs säger de att de inte vet vem tjuven var.

Rådet dömer kvinnorna att följande söndag möta upp vid Everöds och Sönnarslövs kyrkor för att se om de kan känna igen tjuven.

Kvinnorna finner inte tjuven. Kanske vill de inte avslöja honom – han kan ju dyka upp med mer kött, en annan gång....

Hytterna – De som inte hade råd att bygga sig ett hus inne i den nya staden Kristianstad, byggde istället tillfälliga ”hytter” strax utanför staden. Invånarna i Hytterna var länge långt fler än invånarna i Kristianstad.

5-6 personer

Prygel och landsförvisning

Hans Hansen förs fången inför tinget. Mette Hans Frijs, boende i Hytterna, vittnar om att Hans har stulit hennes nattmössa.

Hans nekar. Han var hemma hos Mette, men någon nattmössa stal han inte. Men när han var där såg han hur Mette köpte smör från en bonde.

Mette nekar. Hon har aldrig gjort sig skyldig till olaga landsköp!

Nu tar Peder Skräddare till ordet och anklagar fången för att ha stulit en blå manströja med 35 silverknappar, 1 par byxor, stövlar, strumpor och en huva av skinn.

Det bevisas att Hans stulit från Peder Skräddare. Tinget vill döma honom till döden, men då ber länsman Jens Sparre och hans hustru, för Hans Hansens liv.

Tinget dömer Hans till prygel med spö och sedan landsförvisning.

Hytterna – De som inte hade råd att bygga sig ett hus inne i den nya staden Kristianstad, byggde istället tillfälliga ”hytter” strax utanför staden. Invånarna i Hytterna var länge många fler än invånarna i Kristianstad.

Olaga landsköp – man fick bara lov att köpa och sälja inne i städerna! Att köpa och sälja utanför en stad var ”olaga landsköp”, och det kunde man straffas för!

Prygel med spö – mästerman, bödeln, slog den dömde på bara ryggen med en käpp.

6-8 personer

Inga grisar på vallen!

Två soldater på vakt i Kristianstad upptäcker en gris som går och bökar på vallen. De tar fast djuret, men då kommer grisens ägare, Gabriel Bödkare. Han blir rasande och skäller ut soldaterna.

Kaptenen, Otto, hör ordväxlingen och går fram till Gabriel för att lugna honom. Gabriel skriker då till kaptenen:

- Jag ger djävulen i dig! Du är inte bättre än dem, och de är inte bättre än du.

Soldaterna får order att ta fast Gabriel och föra honom till arresten.

Enligt kungens order var det förbjudet att ha grisar springande på vallen. De bökade sönder den. För att hålla grisarna borta skulle alla som ägde tomt intill vallen se till att det fanns bra staket innanför vallen så att inte grisar, eller andra djur, kunde ta sig upp på den.

4 personer

Regionmuseet
Kristianstad

Greger Snedkar förtalar staden och dess kvinnor

Greger Snedkar stod inför tinget. En kväll på krogen hade han blivit lite för frispråkig, och anklagat Christianstad för att vara en lumpen stad och att alla kvinnor som bodde i den var horor. Kvinnorna i staden blev så arga att de stämde honom.

Väl vid tinget försvarade sig Greger med att han inte hade menat alla kvinnor, absolut inte de gifta kvinnorna.

När kungen fick höra vad Greger kallat Christianstad blev han arg och irriterad. Han beslöt att alla som inte byggt färdigt sina hus inom ett år fick lämna både tomt och stad.

Lumpen= skabbig, smutsig

Snedker= finsnickare

Christian den IV hade bestämda åsikter hur Kristianstad skulle byggas. Längs storgatorna och runt torgen skulle husen byggas i två våningar och av sten eller tegel. Fina köpmanshus skulle det vara! Det fick inte läggas vass eller halmtak på husen på grund av brandrisk, utan taken skulle täckas med tegelpannor. Vass och halm var annars det vanligaste taktäcknings-materialet i Skåne.

2-6 personer

Bråk mellan stadens borgmästare och handelskvinnan Dorete

Dorete var en energisk och duktig kvinna, men hon var också lite argsint. Hon hade köpt timmer som hade transporterats till Kristianstad med båt och lastats av på kajen.

När Dorete kom ner till hamnen för att se om hennes timmer hade kommit upptäckte hon till sin fasa att borgmästare Thomis Andersönn hade märkt det med sitt namn. Hon blev då så arg att hon ristade en galge efter hans namn. Galgen betydde att han var en tjuv, och på den tiden var det en stor förolämpning.

Thomis kom dit och blev arg han också. Han kallade Dorete för hora och skälm.

De fortsatte att kalla varandra en massa oförskämdheter, men till slut besinnade de sej och tog varandra i handen och slöt fred.

Skälm= bedragare, fuskare. Något av det värsta man kunde beskylla en person för under 1600-talet , en grov förolämpning.

2-4 personer

Ombytta roller

Moens Petersönn hyrde ut ett hus till Nils Brage för 11 daler om året. Brage bar sej mycket illa åt. Han rev ner bakugnen, eldade upp gården och fyllde porten in med så ”mycket mög” att man inte kunde komma varken in eller ut.

Moens stämde då Nils inför tinget.

På tinget försvarade sig Nils genom att berätta att Moens minsann olovandes hade fällt tre ekar på Näsby. Dessutom hade Moens lagt halmtak på sitt hus, och det var ju förbjudet i Kristianstad. Nils berättade också att Moens sålde öl till dem som byggde kyrkan, och det var också förbjudet.

Efter detta förhör kom två av kungens män och rev ner Moens halmtak. Moens blev så arg att han piskade dem och kallade dem för skälmar.

Nu blev det istället Moens som stämdes inför tinget - för att ha piskat och förolämpat kungens män, och för att ha sålt öl till byggnadsarbetarna. Han nekade till att ha sålt öl till byggarbetarna; det skyllde han på sin fru. Det var hon som av misstag sålt öl till dem.

Det framkommer inte vilket straff han fick

Mög= skräp

Alla som hade en heltomt fick lov att sälja öl. Men kungen var irriterad på att det tog så lång tid att bygga kyrkan. Byggarbetarna drack mycket öl under en arbetsdag. Därför förbjöd kungen stadsborna att sälja öl till dem efter kl 21. Många av byggarbetarna försökte då fly från Kristianstad, de ville minsann ha sitt ö

Vanliga borgare fick inte lov att hugga ner ekar, de skulle användas till att bygga båtar och hamnar.

3 - 6 personer

En skojare

Heinrich Siffering var en skojare. Han arbetade med att stenlägga vägen in genom Norre Port. När bönderna kom med byggmaterial till allt byggande som pågick i staden stoppade han dem och tvingade dem att betala för att komma förbi.

En dag kom några bönder från Balsby för att leverera tegel till Kungens bygge. Heinrich begärde att få betalt för att släppa förbi dem, men de vägrade betala och återvände hem med teglet. Inne i staden stod byggmästaren och byggarna och väntade på teglet, men inget kom. Bud skickades till Balsby, och så blev hela historien med Heinrich och han krav på betalning känd. Heinrich fångades in och stämdes till tinget.

Stenläggaren Heinrich och hans arbetare blev förvisade från staden.

4 – 8 personer